

Una defensa del model de les Caixes d'Estalvis i de la seva naturalesa Jurídica

Marc de situació 2006

Es podria dir que el juny de 2005 les caixes d'estalvis espanyoles gaudien d'una confortable posició.

Després de l'entrada en vigor de la Llei Financera (2002) i posteriors regulacions estatals (2003) i autonòmiques, s'havien introduït una sèrie de modificacions al marc normatiu que podrien resumir-se en tres blocs: reequilibri de la composició interna dels Òrgans de Govern entre les representacions de la Societat Civil i de les Administracions Públiques; introducció de mesures per reforçar la gestió professional i transparent; i revisió del model de finançament del creixement de les caixes: fusions interterritorials, acords de col·laboració, nova regulació sobre quotes participatives...

Així mateix, la celebració del "Fòrum Caixes d'Estalvis: Precusores en Responsabilitat Social Corporativa" (juny 2005), va suposar un aparador de reconeixement públic en el qual les caixes es reivindicaren com a híbrid entre el model clàssic de societat mercantil capitalista i l'empresa socialment responsable.

1. NOU DESAFIAMENT SOBRE LA NATURALESA JURÍDICA DE LES CAIXES D'ESTALVIS

De nou, i com va passar el 2001, des de l'àmbit europeu es plantegen amenaces al model de caixes d'estalvis espanyoles. Sens dubte, després de les modificacions del marc jurídic que s'han anat produint

en les caixes europees, el punt de mira es fixa ara sobre l'excepció, les caixes d'estalvis espanyoles.

La Federació Europea de Banca, a instàncies d'AEB, planteja una denúncia davant la Comissió Europea que coincideix amb diversos elements que la realcen, com són els informes elaborats pel servei d'Estudis del Deutsche Bank i les amenaces latents que en aquesta conjuntura s'apuntaven en l'Informe/Visita anual dels experts del FMI.

Els principals arguments d'aquestes denúncies i informes són recurrents: les suposades asimetries en la competència que provocaria una regulació per a caixes d'estalvis, segons el parer de la Banca, diferenciada i proteccionista; i relacionat amb això, un suposat risc de politització de la gestió en comptar amb una forta presència de representació política provinent de les Administracions Públiques presents en els seus òrgans de govern.

En aquest marc conflueixen, a manera de grans ones encadenades, les reaccions polítiques i mediàtiques successives que es retroalimenten amb cadascun dels projectes econòmics o organitzatius en els quals participen de manera directa o indirecta les caixes d'estalvis. Així, s'ha obert un front en cadascun d'ells, des de l'anunci de projecte de fusió de les caixes basques, a l'anunci de creació d'un Banc de Caixes a Andalusia i, de manera molt destacada, l'OPA de Gas Natural sobre ENDESA¹, tot això, més que relacionat, barrejat amb el "soroll" polític i mediàtic, també, que ve generant el debat territorial de l'Estat. L'amenaça, doncs, és que es desencadeni, per a la naturalesa jurídica de les caixes, una espècie de "tempesta perfecta".

¹ Davant la pujada de tipus per part del BCE i la dificultat de consolidar les participacions després de l'entrada en vigor de les NICs. ¿S'està descomptant i augmenta la pressió perquè es desinverteixi una part de les participacions en empreses - bancs i principals empreses de l'IBEX inclosos - que les caixes han adquirit en aquests últims anys? Per descomptat, grups vinculats a la Banca Internacional d'Inversions, ho apunten i descompten.

2. UN PREUAT OBJECTE DE DESIG

Però què motiva aquesta situació? Sens dubte, el propi èxit de les caixes d'estalvis. El guany sistemàtic de quotes de mercat les han situat per damunt del llindar del 50% del conjunt del sistema financer, i participen en l'entorn del 5% del capital de les empreses, moltes d'elles transnacionals, que componen l'IBEX, exclosos els Bancs. Les caixes, per tant, s'assenten sobre un "pastís major" i són, encara més, "un preuat Objecte de Desig".

BREU RECORDATORI DE LA HISTÒRIA D'UN ÈXIT

No obstant això, cal recordar que aquesta posició ha estat assolida en un marc de liberalització progressiva dels mercats financers:

- Ha estat un increment de quota, doncs, basat fonamentalment en la rendibilitat i l'eficiència.
- L'evolució històrica del Fons de Garantia de Dipòsits il·lustra la millor trajectòria de les Caixes d'Estalvis respecte a la Banca.
- Les caixes han drenat ineficiències del sistema en absorbir altres entitats, cooperatives de crèdit, bancs i/o xarxes bancàries no rendibles. En aquest sentit cal tornar a recalcar tres fets:

– Algunes xarxes bancàries o bancs provenien de la segregació de grups bancaris que més endavant han adduït asimetries - caixa compra banc, banc no pot comprar caixa -, com el Banc de Foment (part de l'antic grup BCH) o el de Crèdit i Estalvi (part de l'antic grup BBV), entre uns altres.

– Banc dels Pirineus, Isbank, Sindibank, xarxes del Banc Urquijo, entre d'altres, van ser comprats per caixes com podien haver-ho estat per qualsevol altre operador financer.

Les caixes també han adquirit xarxes de bancs estrangers o sucursals espanyoles de bancs estrangers, des de xarxes del Deutsche Bank, divisions parcials de Barclays Bank, o marques senceres com BNP, Grup Credit Lyonnais o Abbey Nat. Bank. En aquests casos caldria preguntar-se sobre les raons per les quals, llevat d'excepcions, la banca estrangera no ha tingut una més gran implantació o èxit: és a causa de l'alta i eficient competència dels operadors nacionals? ¿és per l'existència d'una normativa reguladora que, malgrat la seva progressiva liberalització, ha suposat una barrera d'entrada per a les entitats financeres foranes...?

Els Grups d'interès llancen, doncs, una de les majors ofensives per assolir una modificació de la naturalesa jurídica de les caixes d'estalvis. El seu objectiu: l'apropiació i/o eliminació d'aquests competidors.

PAPER DE LES CAIXES D'ESTALVIS. QUÈ HAN APORTAT AL SISTEMA ECONÒMIC?

La culminació d'aquest objectiu suposaria, utilitzant una terminologia impròpia però potser molt gràfica, la major Desamortització d'un Bé Social en la Història d'Espanya, de conseqüències tan greus com imprevisibles. Cal tenir en compte que les caixes, en els processos de liberalització operativa, creixement i expansió de la seva activitat viscuts en els últims 30 anys, coincidents amb el desenvolupament d'una Democràcia avançada, han estat fonamentals per a:

- Garantir la competència i evitar la concentració oligopòlica del mercat financer².
- Garantir l'accés als serveis financers d'àmplies capes de la societat, tot afavorint la inclusió social (zones rurals, classes populars, immigrants estrangers,...)³.
- Afavorir el desenvolupament econòmic dels territoris on han vingut operant, a través del "dividend social", però també, amb la seva activitat financera, no només a la seva clientela més típica - famílies i PYMES -, sinó ampliant i guanyant "quota" en altres nínxols de mercat.
- Fins i tot han jugat cert paper anticíclic en moments de recessió i contracció general del crèdit com el que va viure l'economia espanyola el 1993.⁴.

DIMENSÍO DE L'OBRA SOCIAL. REVERSIÓ DEL BENEFICI A LA SOCIETAT

Durant els darrers trenta anys de progressiva liberalització econòmica, es pot afirmar que les caixes van orientar els seus esforços a demostrar que eren operadors financers tan eficients i rendibles com els seus competidors. I durant aquest període, de manera més o menys conscient, van deixar en segon pla els vells eslògans dels 70' - "l'interès més desinteressat", "estem amb la gent"...-, com si la seva dimensió Benèfic-Social no formés part del paradigma d'èxit i legitimitat social de les caixes.

No obstant això, la coincidència en el temps del seu èxit des del punt de vista financer amb l'alça dels valors de la Responsabilitat Social de l'Empresa (RSE), ha fet que les caixes girin la vista cap a la seva originalitat i la posin en valor. Compten amb l'avantatge d'haver estat creades per a realitzar Acció Social (OBS) i en els

seus òrgans de govern estan presents gran part dels anomenats *stake-holders (grups d'interès socials)*, amb el que, des del punt de vista de la RSE, semblaria que és el moment de les caixes d'estalvis.

Així, doncs, resulta molt oportú l'encàrrec que CECA va realitzar a la consultora PriceWaterhouseCoopers (PWC), que en un recent informe sobre la OBS de 37 de les 46 caixes en 2004, valora que els prop de 1.800 milions de € invertits entre obra pròpia i en col·laboració suposen:

- Per analogia, situar-se en el primer lloc mundial del rànquing de Fundacions.
- L'equivalent al volum dels fons de Cohesió UE rebuts per Espanya (1.500 mill €).
- Un 0,11% de l'increment del PIB de 2004, que va ser del 2,7%.
- 26.136 nous llocs de treball, dels quals 3.087 van ser directes, amb una remuneració mitja de 24.467 €/any, enfront de la mitjana nacional de 21.846 €/any.
- 123 milions de beneficiaris.
- Una cobertura del 53% del total de municipis i del 96% de la població espanyola.

3. VIES DE CREIXEMENT DE LES CAIXES D'ESTALVIS

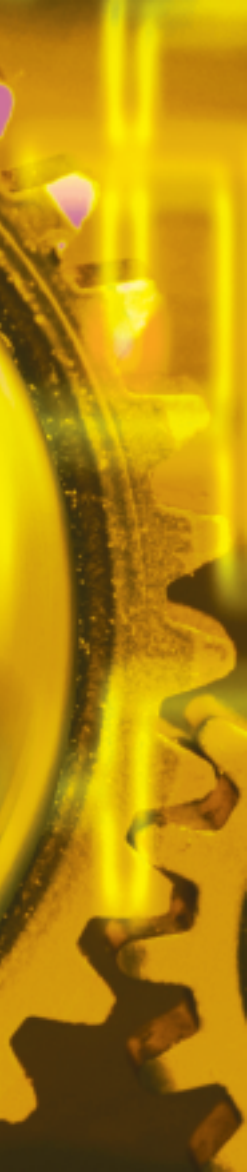
Com ja s'ha comentat, en gran mesura, les xifres que avalen l'èxit de les caixes donen la clau d'allò que les amenaça i això, en definitiva, és producte d'una gran capacitat d'adaptació a les noves situacions econòmico-financeres, o, dit d'una altra manera, haver sabut convertir les amenaces en oportunitats.

² Ara per ara es pot afirmar que els usuaris del sistema financer espanyol gaudeixen dels millors preus per serveis financers de tota la UE.

³ La desaparició dels Saving Banks a Gran Bretanya va provocar exclusió financera i, per tant, exclusió social, amb el que el govern britànic ha hagut de "reinventar" les caixes a través del servei postal. A França, s'acaba d'anunciar la mesura per la qual l'Estat, per a evitar l'exclusió financera, garantirà l'accés a un compte bancari i targeta de dèbit lliure de despeses.

⁴ Les empreses que van obtenir finançament aliè a través d'alguna caixa d'estalvis probablement s'han vinculat a aquesta per a tota la vida i això explica, també, el perquè de l'increment de quota de mercat en els crèdits a les empreses.

Així, la caiguda de marges d'una indústria com la financera, molt madura, amb alt nivell de competència i en un llarg període de tipus baixos d'interès, va obligar a les caixes a modificar les seves estratègies de negoci: guanyar volum i deixar de ser prestadores en el mercat interbancari, el que ha estat possible gràcies a la solvència i capacitat de generar Recursos Propis, així com a un eficaç control del risc.

A l'última dècada van confluïr diversos elements que les caixes saben aprofitar: sortida a borsa dels últims paquets de capital que l'Estat mantenia de les antigues empreses del INI/SEPI, transnacionalització iberoamericana de la banca espanyola a la recerca de majors marges, integració monetària europea, i un creixement sostingut i superior a la mitjana europea de l'economia espanyola.

En aquest entorn, les caixes afermen el seu lideratge en la banca minorista i sobretot en el finançament del consum i del crèdit hipotecari, alhora que van ocupant el buit que deixen els bancs en les participacions empresarials, el que comporta l'arrencada de l'activitat de la Banca de Negocis en les caixes, pel seu compte o bé aprofitant la seva capacitat de cooperar a través dels serveis financers de CECA.

Així doncs, podríem dir que els vectors de creixement del balanç de les caixes han estat l'increment de les seves participacions empresarials, l'increment de la seva capacitat instal·lada per a la realització de la banca minorista i la inversió tecnològica.

3.1. Les ara tan polèmiques participacions empresarials:

Les participacions societàries en empreses que aporten estabilitat de resultats, pel dividend i per la seva important revaloració en Borsa, s'han revelat com una bona opció de negoci davant la caiguda dels marges.

Aquest tipus de participacions en el capital d'empreses, amb voluntat de permanència, són i han de ser financeres. Excepcions al marge, no s'han realitzat amb voluntat d'adquirir la responsabilitat de gestió, i allà on aquesta s'ha adquirit directament o indirectament s'està reconsiderant, afegiríem, com ha de ser. Són, no obstant això, inversions estratègiques, i d'això se'n beneficien ambdues parts: les caixes i les empreses en les quals participen, perquè, entre d'altres avantatges, col·laboren a estabilitzar "nuclis durs" als seus consells, i, des del punt de vista de l'interès general, cal valorar la importància que té preservar majories de capital nacionals, sobretot en empreses recentment privatitzades, la majoria d'elles productores/distribuidores de "béns públics" i amb importants implicacions socials, entre d'altres, el nivell d'ocupació que generen o la garantia d'accés a serveis bàsics de la comunitat.⁵

És per això que, el control i supervisió d'aquestes participacions i el de les pròpies caixes han de ser els fixats per les regles econòmiques de joc generals i, particularment ara, les que se'n deriven de l'aplicació dels nous criteris comptables (NICs) i de solvència (Basilea II), les normes de transparència i bon govern corporatiu, així com una visió integrada d'aquestes regles en la Responsabilitat Social de l'Empresa.

Ara bé, i com a precaució, el volum de participacions de les caixes no hauria d'ultrapassar un nivell, el límit recomanable del qual hauria de derivar-se del joc de diversos factors:

- Que les necessitats de consum de Recursos Propis no qüestionin els ràtios de solvència.
- L'oportunitat del seu manteniment, en funció de la possibilitat de comptabilitzar els beneficis consolidats o no d'acord amb la nova normativa comptable.
- L'oportunitat de realitzar plusvàlues per la revaloració acumulada d'aquestes participacions.
- L'oportunitat d'invertir en negocis alternatius davant una previsible pujada de tipus (per moderada que aquesta sigui)
- La llibertat de moviments que haurien de tenir per desinvertir, si així ho consideressin oportú.
- L'aplicació de criteris de Responsabilitat Social.

Però mai no s'haurien d'admetre o promoure la imposició de regles restrictives i particulars a les caixes d'estalvis per la seva naturalesa jurídica, ja que hi ha d'altres fórmules empresarials o d'inversió, també singulars, que, bé en el terreny d'una activitat comercial expansiva, bé en el terreny de les participacions de capital, ningú no qüestiona; per exemple, el cas d'una coneguda i gran empresa comercial amb estatus jurídic de Fundació o la presència de grans Fons de Pensions internacionals en les participacions de capital d'importants empreses transnacionals.

No obstant això, no es pot obviar algun dels punts febles que aquest tipus d'inversió comporta:

- Requereix un nivell elevat de Recursos Propis.
- Històricament, les associacions amb el sector industrial en moments de recessió han causat les principals crisis financeres.
- El fet que les caixes no cotitzin en els mercats des-
perta més que recels quan adquireixen importants participacions d'empreses cotitzades.

3.2. Increment de la capacitat instal·lada:

Com assenyalàvem, la caiguda de marges empeny les caixes, com a la resta d'entitats financeres, a guanyar dimensió pròpia.

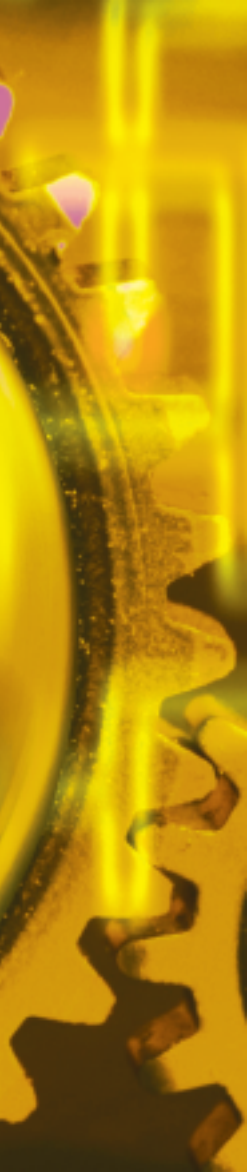
En els últims dos anys s'han tornat a reactivar amb força els processos d'expansió geogràfica. L'expansió es produeix més selectivament que en els anys noranta, essent la Comunitat de Madrid, la Costa Mediterrània i els arxipèlags de Canàries i Balears els territoris de major desenvolupament; però a diferència del període anterior, l'estan duent a terme tot tipus d'entitats, sobretot les mitjanes i petites.

Aquesta expansió de xarxes està associada a la sostinguda demanda de Crèdit Immobiliari i de Consum, dos vectors d'activitat molt procíclica, i comporta dos tipus d'ocupacions, més que preocupacions:

- A les caixes, cada vegada més, els "salten les costures" territorials, per la qual cosa és tan important mantenir i garantir la unitat de mercat.

⁵ Cal recordar que en el paradigma de "els nuclis durs" participaven els bancs espanyols davant la privatització de les empreses estatals, fins que van modificar la seva estratègia de negoci i van optar per l'expansió a Iberoamèrica.

- Cal vigilar el Risc que suposa, tant el consum de Recursos Propis, com un possible canvi de cicle econòmic, sobretot per a les entitats de menor dimensió.

No obstant això, malgrat l'èxit notable de les caixes en quotes de mercat, hi ha altres negocis en els quals les caixes encara tenen bastant camí per recórrer, com són els de la Banca Personal, Banca d'Inversions i operacions corporatives, Fons d'Inversió, ... Per a aquest tipus d'activitat, també es requereix cobertura de Recursos Propis, control del risc, i sobretot, coneixement específic del mercat, però suposen en si mateixos noves oportunitats i diversificació del negoci.

Sens dubte, l'experiència acumulada en l'últim període de participacions empresarials, encara que tendeixi a rebaixar-se, no haurà estat en va, ja que en aquests moments les caixes coneixen molt millor que fa una dècada la Banca de Negocis.

3.3. Increment de les inversions en Tecnologia:

Una vegada que s'ha dimensionat o acompassat a la demanda real de la clientela, la Banca a distància ha reactivat el seu desenvolupament i la seva complementaritat amb la banca presencial, alhora que s'aprofundeix en la segmentació de la clientela i la diversificació de l'oferta de productes i serveis (Banca personalitzada)⁶.

Això comportarà majors inversions en tecnologies de la informació, així com en el desenvolupament de polítiques de cooperació entre caixes com són els *outsourcings* "compartits" (ATCA, Infocaja,...)⁷.

Òbviament, aquest tipus d'inversions també consumeix Recursos Propis al principi, però a la vegada permet desenvolupament i creixement.

4. FINANÇAMENT DEL CREIXEMENT DE LES CAIXES D'ESTALVIS

Per seguir en aquesta línia d'èxit, les caixes d'estalvis hauran de seguir "*finançant*" el creixement que cadascuna d'elles decideixi emprendre. Per a això tenen diferents opcions, amb independència de l'opinió que a CCOO ens mereixi cadascuna d'elles.

A) Fusions:

- Les més òbvies: dintre de la mateixa Comunitat Autònoma.
- Però, probablement, sigui el moment que es plantegin fusions entre caixes de diferents comunitats autònomes.

B) Aliances estratègiques.

- Les aliances que poguessin concertar dues o més caixes entre si.
- La que de fet suposen els serveis que ofereix CECA a les associades que així ho requereixen.

C) Creació d'organismes supra-caixes.

Redefinició del paper i facultats de les Federacions de Caixes, creació de societats d'inversió, altres fórmules d'inversió compartida entre diverses caixes,...

D) Operacions per incrementar els Recursos Propis:

- Cal continuar amb l'emissió de participacions preferents, que ja no tenen perquè emetre's en paradisos fiscals; deute subordinat, cèdules hipotecàries, titulització d'actius per a alliberar Recursos Propis,...
- Les polèmiques Quotes Participatives, a les quals CCOO seguim veient com la finestra oberta al canvi de naturalesa jurídica, encara que la recent sentència del Tribunal Suprem al recurs de COMFIA-CCOO hagi anul·lat els drets de subscripció preferent i vet a l'amortització anticipada, atorgats pel decret de desenvolupament de la Llei Financera als quotaparticipis. Així mateix, segueix pendent el Reglament d'Emissió i els riscos, al nostre entendre, persisteixen.

Dues consideracions que hem de fer:

- Optar per alguna o algunes (de manera combinada) d'aquestes alternatives no és neutre per al desenvolupament del model de caixes d'estalvis.
- No totes les caixes tenen, realment, totes aquestes possibilitats.

Riscos que comporten.

- No garantir l'autonomia dels Òrgans de Govern per a la presa d'aquestes decisions i per a la participació i el control d'aquests òrgans.⁸
- No garantir la realització de la funció social en territori/s d'implantació, sobretot de l'OBS.

- Desnaturalització, si s'optés per emissions de capital que cotitzin en Borsa.

I per a minimitzar-los ...

- Cal potenciar el paper de les Comissions d'Inversions.
- Els Òrgans de Govern han de reforçar el control sobre les empreses participades del Grup.
- S'ha de garantir des de l'àmbit dels propis òrgans, més que des de l'acció de supervisió de les autoritats autonòmiques, que l'OBS es realitzi en tot l'àmbit territorial d'implantació de la caixa.
- Actual regulació de Quotes Participatives: la dotació al fons de quotaparticipis no ha de llstar la dotació a l'OBS i el mercat de cotització no hauria de ser la Borsa.
- S'haurien d'incorporar a "l'entramat" normatiu-estatutari els codis de Bon Govern i de Responsabilitat Social, així com la seva verificació normalitzada (GRI).

5. LA RESPONSABILITAT DELS ACTORS

No obstant això, és necessari que, a més, les actuacions dels sectors representats o amb responsabilitats en la conformació dels Òrgans de Govern s'encaminin a preservar la naturalesa jurídica, per la qual cosa han de ser corregides aquelles pràctiques que no vagin en aquesta direcció. En aquest sentit és:

⁶ Veurem i viurem una autèntica disputa del mercat minorista, després de l'ofensiva del Banc Santander sobre les comissions, i les oportunitats de defensa o de contraatac de la resta d'operadors pivotaran sobre la capacitat de gestionar les seves bases de clients i tot el que es vinculí a la Qualitat.

⁷ Molt polèmics, per la poca sensibilitat que les direccions de les caixes, en general, han demostrat per establir un marc laboral pactat col·lectivament, tant per als treballadors afectats a cada caixa per la externalització de serveis, com amb els treballadors contractats en els nous centres operatius sotscontractats.

⁸ Així doncs, entre d'altres consideracions, la creació d'una entitat financera entre les caixes andaluses, la forma jurídica de les quals és un Banc d'Inversions, a través de la fitxa del BEF i que aquesta societat no pugui administrar-se amb el degut control dels Òrgans de Govern de les caixes participants, ha portat a que CCOO mostri la seva disconformitat amb el projecte.

EXIGIBLE ALS RESPONSABLES PÚBLICS

- Que no legislin traspasant la línia de supervisió i control, ni intervinguin directament en la gestió, ni envaeixin competències que corresponen als Òrgans de Govern, o que no plantejgin marcs jurídics que ja han estat delimitats pel Tribunal Constitucional en successives sentències des de 1982, en matèries tan d'actualitat com la unitat de mercat⁹.
- Que no indueixin a la realització d'inversions amb criteris qüestionables des del punt de vista econòmico-financer¹⁰.
- Que no pretenguin substituir inversions públiques amb el risc de "satelitzar" l'OBS o una part del seu pressupost¹¹.
- Que no traslladin als Òrgans de Govern tensions derivades de posicions partidistes: accés i/o manteniment d'àrees d'influència.
- Que no obtinguin finançament a través de crèdits que per preu o garantia indueixin al tracte de favor. No és exclusiva de les caixes, però en elles, per la particular composició dels seus òrgans de govern, és un fet amb majors riscos reputacionals.

EXIGIBLE ALS GESTORS

- Que no es promogui la independització de la "tecnoestructura" i se sotmeti l'elaboració i posterior execució dels plans tàctics i estratègics al preceptiu control dels Òrgans de Govern.
- Que s'abstinguin de promoure grups afins en els Òrgans de Govern per al seu propi suport en la Direcció.
- Que no utilitzin les polítiques d'inversió i participació com a "trampolí" de promoció econòmica personal.
- Que ni animin, ni promoguin, la modificació legal que doti a les quotes participatives de drets polítics, davant la perspectiva que siguin aquests uns dels principals elements per a prendre posicions de control i propietat, *tipus MBO (Management Buy Out)*

⁹ La introducció de la Generalitat Valenciana en els Òrgans de Govern de les caixes d'aquella comunitat, malgrat reservar la supervisió a l'Institut Valencià de Finances, planteja més que dubtes sobre la necessària separació entre Supervisió i Administració; les sentències del TSJPB sobre la Llei de Caixes del País Basc anul·lant invasions de competències del Govern Basc i els seus criteris, podrien perfectament ser d'aplicació a l'Avantprojecte de Llei de Caixes de Canàries; per no abundar en la tan polèmica reserva de competències exclusives que contenia l'Avantprojecte d'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

¹⁰ La no nata Societat d'Inversions Estratègiques de Castella-Lleó, les inversions i participacions en Parcs Temàtics, els intents de fer participar a les caixes a IZAR, els requeriments públics perquè la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona participi del capital de Volkswagen, són només exemples, uns frustrats, altres realitzats i bastant ruïnosos, i altres en fase de temptativa, que il·lustren aquests riscos.

¹¹ Hi ha exemples diversos en el temps. Per exemple, l'acord, ja antic, de destinar una quantitat anual del pressupost de la OBS de les caixes enquadrades en la federació catalana en funció de la seva grandària i, ara, reeditat amb la creació, això sí, de forma més transparent i recollit en la norma autonòmica, d'una Comissió de Control d'OBS participat pel govern de la Generalitat i la Federació de Caixes Catalana. O, també, el pagament a càrrec de la OBS de Caixa Madrid, del Salari Mínim d'Integració de la Comunitat de Madrid, durant la primera meitat de la dècada dels 90.

EXIGIBLE A LA RESTA DE GRUPS REPRESENTATS, EN GENERAL

- Que ningú traslladi les seves tensions i interessos de grup fora de l'àmbit propi i els porti als òrgans de govern de les caixes.

G. CONSIDERACIONS FINALS

Tenint en compte que l'èxit empresarial de les caixes és, precisament, el motiu pel qual se les vol "desamortitzar", pel qual se les volen apropiar.

Tenint en compte que el marc natural de desenvolupament de la seva activitat seguirà comportant polítiques de creixement de volum, increment de les inversions i estratègies de generació de Recursos Propis que no qüestionin la seva naturalesa jurídica.

Tenint en compte que són precisament la diversitat i la presència equilibrada de diferents sectors de la Societat Civil i de les Administracions Públiques les quals, amb el joc de contrapesos, poden i han de corregir les pràctiques més dubtoses.

S'IIA DE SEGUIR REIVINDICANT I POSANT EN VALOR EL MODEL DE CAIXES D'ESTALVIS

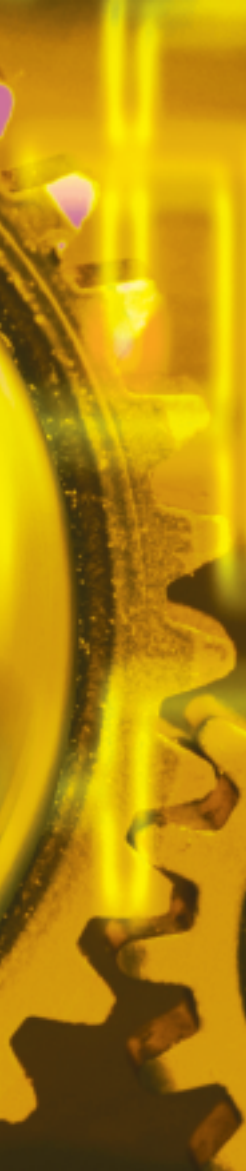
RAONS QUE IIO JUSTIFIQUEN

- El seu èxit està directament vinculat al restabliment d'un règim de llibertats i al desenvolupament de l'Estat Social i de Dret a Espanya.
- Garanteixen la competència.

- Suposen una important garantia d'inclusió social.
- Reparteixen un dividend social equivalent als fons que rep Espanya de la UE.
- Implementen el desenvolupament econòmic dels territoris on operen.
- Lluny de desnaturalitzar les caixes: Són un model a exportar¹².

¹² En si mateixa, l'experiència espanyola de "banca-rització" universal de la població, emmarcada en el desenvolupament d'una Democràcia avançada i integrada continentalment durant aquests últims 30 anys, suposa un exemple susceptible de ser adaptat a altres països d'economies empobrides; però la creixent presència de treballadors immigrants a Espanya i la seva conseqüent inclusió financera suposa una oportunitat potencial més gran de desenvolupament dels seus països d'origen, que les caixes, sens dubte, tenen l'ocasió i, probablement, l'obligació ètica de promoure i liderar.

Fins a aquí el que seria una reivindicació del model en el moment econòmic-financer actual, "les caixes d'estalvis com són i com estan", amb les seves llums i les seves ombres.

No obstant això, CCOO volem reiterar, de manera resumida, el que fins a ara hem vingut defensant com línies de millora, és a dir, com a CCOO li sembla que "han de ser"

7. RESUM DE PROPOSTES DE CCOO PER A MILLORAR EL MODEL

- **Seguir reforçant l'autonomia dels Òrgans de Govern.** És en el sí dels Òrgans de Govern on es dissenyen i aproven les decisions estratègiques del negoci, així com la realització de l'Obra Social, i en els quals s'administra el dia a dia de la seva activitat, que amb criteris de rendibilitat, eficiència i responsabilitat social gestionen els professionals de les caixes (Separació Gestió Directiva / Consell d'Administració).

- **El Bon Govern Corporatiu** ha de recollir-se en un **Codi**. Si prèviament s'ha d'elaborar un Codi Unificat, com ha indicat recentment la CNMV, s'han de tenir en compte les propostes de totes les parts que estem interessades en els òrgans de govern de les caixes. I així ho hem manifestat a aquest organisme regulador.

- En tot cas, en la concreció en cada entitat s'ha de contemplar:

- * Intensificar el control i vigilància de la gestió, definint un pla estratègic, debatut i aprovat pel Consell d'Administració, del compliment del qual es farà el corresponent control en cada pla anual tàctic.

- * Revisar periòdicament les competències delegades per part del Consell d'Administració, establint els límits a cada moment.

- * **Control d'empreses participades.** Regular la representació de la caixa en les empreses participades com a conseqüència d'una posició accionarial, amb la finalitat d'aconseguir una major transparència i control de les inversions.

Per a això seria necessari que els representants de les caixes en aquestes empreses fossin sempre membres dels seus òrgans de govern, o directius amb el degut acotament de mandat i representació per part d'aquests òrgans de govern. En el cas del Grup o Corporació Financera el seu Consell ha de coincidir amb el de la pròpia Caixa o, si escau, amb la Comissió Executiva.

- * Desenvolupament ple de les competències de les **Comissions d'Inversió, Retribucions i d'Auditoria**, que han d'establir un protocol de procediment i competències i, en la composició de les quals, ha d'estar garantida la participació dels diversos grups durant cada mandat. En matèria de retribucions s'han d'especificar clarament les corresponents als membres dels òrgans de govern, així com les dels directius.

* Cal integrar en els Codis de Bon Govern els criteris de Responsabilitat Social (RSE) i la seva preceptiva verificació (GRI).

“La RSE és inversió; és transversalitat, perquè afecta a tota la cadena de generació de valor; és transparència i bon govern; és un potenciador de la productivitat i la rendibilitat; té un component laboral intern fonamental; no només és acció social, però és també una OBS adaptada a la demanda social de cada moment; és Banca Ètica, inversions responsables i microcrèdits; ha de ser auditable; no pot ser subcontractable, ni operació de mercadotècnia; és sostenible; és... alguna cosa molt semblat a la funció social de les caixes. Per això, les caixes tenen una posició privilegiada, una gran oportunitat i, també, una gran responsabilitat.”

* La formulació de comptes anuals ha de realitzar-se amb criteris d'elaboració d'un **Balanç Social** que reculli la valoració del que es pot denominar **FUNCIÓ SOCIAL INTEGRAL**: els impactes socio-econòmics de l'activitat financera, de l'Obra Social i de la incorporació dels criteris de gestió socialment responsables; i ha de comptar amb un informe de la Representació Laboral dels Treballadors.

• **Reforçar l'Equilibri: Societat Civil i Representació Pública.** Les caixes són entitats de dret privat encara que la seva finalitat és social. Són, doncs, institucions socials, que no públiques.

Per això, per preservar aquest bé comú es requereix un govern i control social, expressió equilibrada de la representació pública i de la societat civil.

– Els poders públics, estatals i autonòmics, han de circumscriure's a l'exercici, constitucional i estatutari, de la tutela i supervisió de les caixes.

– La representació dels clients ha de ser l'expressió de la Societat Civil organitzada:

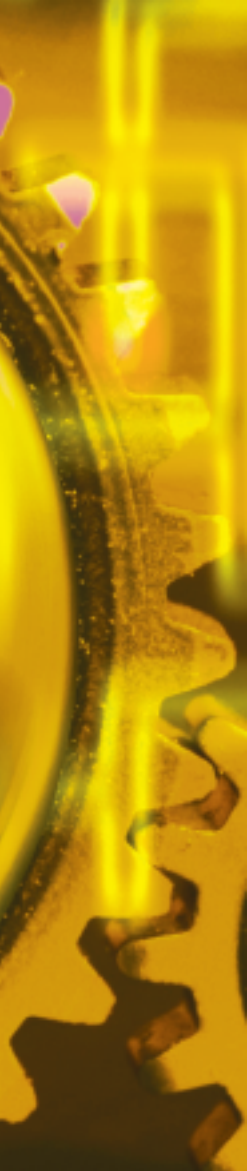
* **Eleccions d'impositors.** L'articulació de la representació dels impositors s'ha de dur a terme a través de processos electorals més transparents i universals, en els quals els elegibles puguin ser qualsevol del impositors que compleixin els requisits mínims d'antiguitat, saldo mig i/o nombre d'operacions.

* **Representativitat de les entitats d'interès social.** S'han d'habilitar espais de representació directa als agents representatius i legítimats de la societat civil (com són les organitzacions socials representades en els Consells Econòmics i Socials, sindicats i organitzacions empresarials, entre d'altres.)

– La representació dels treballadors ha de situar-se com a mínim en el **15%** del total dels òrgans de govern. La representació laboral reforça dos principis bàsics: professionalitat i interès objectiu en el millor desenvolupament de l'empresa.

Així mateix, considerem que la representació dels treballadors ha de tornar a estar present en els Òrgans de Govern de la Confederació Espanyola de Caixes d'Estalvis (CECA).

- La representació de les entitats públiques en els òrgans de govern ha de representar proporcionalment la seva pluralitat per garantir el màxim d'estabilitat institucional.
- I tots els representants en els òrgans, provinquin del grup que provinquin són, abans de res, administradors plens d'aquestes entitats, amb el que la seva honorabilitat, capacitat, professionalitat i autonomia han de ser criteris de designació i pautes d'actuació en l'exercici del seu càrrec.
- Aprofundir en la gestió eficient, rendible, socialment responsable i el creixement sostenible.
 - Davant les necessitats que planteja un mercat més global, inversions tecnològiques, reorientació estratègica del negoci, més Recursos Propis en suma, s'han d'habilitar fórmules que permetin a les caixes adquirir la dimensió que els seus òrgans de govern aprovin, ja siguin, expansions, fusions interterritorials o intraterritorials, aliances estratègiques, serveis comuns compartits, etc.
 - En aquest sentit, reforçar el paper cooperatiu de CECA segueix sent una alternativa estratègica per al sector. No només potenciant el seu paper institucional, com a bé intangible o a manera de clau d'arc de la naturalesa jurídica de les caixes, sinó també això que ja és a l'actualitat, una eficient societat de serveis per a les caixes que la utilitzen i un catalitzador d'aliances estratègiques.
- Les caixes haurien d'adoptar les seves estratègies de creixement i negoci sense recórrer a l'emissió d'actius financers que posin en risc la seva naturalesa jurídica. Hem estat contraris, doncs, a l'emissió de Quotes Participatives pel risc que desenvolupessin drets polítics.
- Per aquesta raó COMFIA-CCOO va interposar un recurs davant el Tribunal Suprem contra el Reglament de Quotes Participatives, RD 302/2004, de 20 de febrer, perquè habilitava drets polítics als quotapartícipes no contemplats en la norma de rang superior, la *Llei Financera* (Llei 44/2002, de 22 de novembre). El Tribunal Suprem, a instàncies d'aquest recurs, ha anul·lat determinats preceptes per il·legals. No hi ha, doncs, en l'actual legislació, possibilitat normativa de dotar de drets polítics a aquestes quotes.
- No obstant això, en el marc de regulació actual, COMFIA-CCOO sostenim les següents línies d'actuació per seguir evitant els riscos de desenvolupament de drets polítics en les quotes i, així, continuar preservant l'actual naturalesa jurídica de les caixes:
 - * Les decisions sobre les quotes participatives s'han d'adoptar amb majories qualificades en assemblees generals i sense delegació automàtica en els consells d'administració, com es recull en diferents legislacions autonòmiques i en els estatuts de moltes caixes d'estalvis.
 - * Igualment, creiem que la presència del Sindicat de quotapartícips en els òrgans de govern distorsiona la representació del grup

dels Clients (Impositors) per la qual cosa no hauria de crear-se, i així es recull també en diverses legislacions autonòmiques.

- * Davant l'eventualitat que aquests actius hagin de cotitzar en mercats secundaris, som contraris que sigui en aquell on cotitzen les accions (la Borsa de Valors), ja que portarien implícitament aquells drets polítics.
- * En l'elaboració del Reglament d'Emissió, encara pendent d'aprovar-se, el Govern ha de comptar amb les consideracions de tots els grups que estem presents en els òrgans de govern i tenir en compte, entre altres matèries a contemplar, que l'actual regulació del fons de dotació de quotes participatives llastra, al nostre entendre, la dotació dels fons de l'Obra Social.

